

ความเสี่ยงภัย

*นภภรณ์ จันทรศัพท์

ทุกวันนี้เราต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งความไม่แน่นอนเหล่านั้นอาจเกิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติ จากการกระทำของผู้อื่น หรือจากการกระทำของเราเอง ส่วนในด้านธุรกิจ ผู้ดำเนินธุรกิจก็มีความเสี่ยงไม่น้อยกว่าบุคคลธรรมดา เพราะธุรกิจใดๆ ก็ตามจะต้องมีการลงทุนจึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันการลงทุนเพื่อให้เกิดความสูญเสียให้น้อยที่สุด เมื่อความเสี่ยงภัยในรูปแบบต่างๆ เป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการในการจัดการกับความเสี่ยงภัยต่างๆ ก่อนที่จะจัดการกับความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้นเราก็คงจะต้องรู้จักและทำความเข้าใจกับความเสี่ยงภัย และภัยประเภทต่างๆ ก่อน โดยในที่นี้จะเริ่มตั้งแต่การนิยามความหมายของความเสี่ยงภัย ภัยประเภทต่างๆ มีอะไรบ้าง การแบ่งประเภทของความเสี่ยงภัย ขั้นตอนในการจัดการกับความเสี่ยงภัย และวิธีการในการจัดการกับความเสี่ยงภัย

ปัจจุบันนิยามของคำว่า "ความเสี่ยงภัย" มีหลากหลายความหมาย ในทางทฤษฎีให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

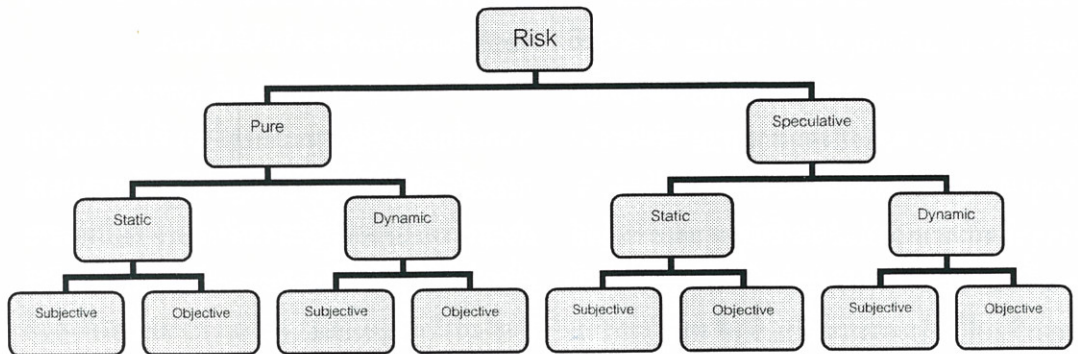
- ความเสี่ยงภัย คือ ความไม่แน่นอน
- ความเสี่ยงภัย คือ โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย
- ความเสี่ยงภัย คือ ความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหาย
- ความเสี่ยงภัย คือ ความผันแปรของผลลัพธ์ที่แท้จริง จากผลลัพธ์ที่คาดไว้

ความเสี่ยงภัย คือ ความน่าจะเป็นไปได้ของผลที่ออกมา แตกต่างไปจากสิ่งที่คาดไว้ ความเสี่ยงภัยคือเหตุการณ์ การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและบุคคลได้

โดยสรุปแล้ว ความเสี่ยงภัย หมายถึง ความไม่แน่นอน เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดทั้งปัญหาและความเสียหายกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน นักลงทุน นักเรียน นักศึกษา ชาวไร่ ชาวนา และประชาชนทั่วไป ล้วนต้องเผชิญกับความเสี่ยงภัยด้วยกันทั้งนั้น ในทางทฤษฎีได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงภัยไว้ดังนี้

*อาจารย์ประจำภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต :
พ.บ.ม. (วิทยาการประกันภัย) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

แผนภาพแสดงประเภทของความเสี่ยงภัย (Types of Risk)

ประเภทของความเสี่ยงภัย (Classifications of Risk) จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความเสี่ยงภัยแท้จริงและความเสี่ยงภัยที่มุ่งเก็งกำไร (Pure Risk & Speculative Risk)
2. ความเสี่ยงภัยที่ผันแปรได้ และความเสี่ยงภัยที่คงที่ (Dynamic Risk & Static Risk)
3. ความเสี่ยงภัยที่วัดได้และความเสี่ยงภัยที่วัดไม่ได้ (Objective Risk & Subjective Risk)

1. ความเสี่ยงภัยที่แท้จริงและความเสี่ยงภัยที่มุ่งเก็งกำไร

- ความเสี่ยงภัยที่แท้จริง (Pure Risk) เป็นความเสี่ยงภัยที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นสองแบบคือ เกิดกับไม่เกิดความเสียหายขึ้น (Loss or No Loss) เช่น ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินอันเนื่องมาจากไฟ น้ำท่วม หรือเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Premature Death) โดยอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย

ความเสี่ยงภัยที่แท้จริงแบ่งย่อยได้อีกดังนี้

ก. ความเสี่ยงภัยที่มีต่อกับตัวบุคคล

(Personal Risk) เช่น เสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Premature death) การว่างงาน (Unemployment) การมีชีวิตอยู่ยาวนานเกินไป (Longevity Risk)

ข. ความเสี่ยงภัยที่มีต่อทรัพย์สิน (Property Risk) เช่น ถูกลักขโมย ภัยธรรมชาติ เป็นต้น

ค. ความเสี่ยงภัยที่เกิดจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย (Liability Risk) เช่น การให้การรักษาพยาบาลคนไข้ของแพทย์ ซึ่งหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นก็อาจมีการฟ้องร้องกัน

- ความเสี่ยงภัยที่มุ่งเก็งกำไร (Speculative Risk)

เป็นความเสี่ยงภัยที่มีโอกาสขาดทุน คຸ່ມทุน หรือได้กำไร เช่น ผู้เล่นการพนันอาจจะประสบกับการขาดทุนเพราะแพ้พนัน เสมอตัว หรือได้กำไรจากการเล่นการพนัน ผู้ที่ลงทุนในธุรกิจอาจประสบกับภาวะขาดทุน คຸ່ມทุน หรือได้กำไรถ้าหากการลงทุนนั้นประสบความสำเร็จ ตัวอย่างความแตกต่างที่สำคัญระหว่างความเสี่ยงภัยที่แท้จริงกับความเสี่ยงภัยที่มุ่งเก็งกำไร คือ ถ้าความเสี่ยงภัยที่แท้จริงเกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ การเสียชีวิตก่อน

วัยอันควร สุขภาพไม่ดี ทั้งหมดนี้ถ้าเกิดขึ้นจะเกิดความสูญเสียกับสังคมโดยรวมแน่นอน ในขณะที่ความเสียหายที่มุ่งถึงกำไรเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการเก็งกำไรหรือคาดหวังไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความสูญเสียต่อสังคมส่วนรวม บริษัทหนึ่งขาดทุนอาจจะส่งผลดีต่อสังคมโดยรวมได้เช่น ในภาคธุรกิจถ้าหากว่ามีบริษัทที่พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาอาจทำให้บริษัทคู่แข่งที่มีเทคโนโลยีด้อยกว่าแพ้ไปในการแข่งขัน ซึ่งสังคมโดยรวมจริงๆ แล้วได้ผลประโยชน์จากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเก็งกำไรหรือความคาดหวังเพราะในที่สุดแล้วผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์โดยได้ใช้เทคโนโลยีใหม่ หรือสินค้าใหม่ที่ทันสมัยในขณะที่ราคาต่ำลง

2. ความเสี่ยงที่ผันแปรได้ และความเสี่ยงที่คงที่

- ความเสี่ยงที่ผันแปรได้ (Dynamic Risk) คือ ความเสี่ยงที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ แล้วก่อให้เกิดความเสียหายในทางการเงินแก่เจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นความเสี่ยงที่แท้จริง(Pure Risk) หรือความเสี่ยงที่มุ่งถึงกำไร(Speculative Risk) เช่น การเปลี่ยนแปลงในรสนิยมของผู้บริโภคทำให้ผู้ประกอบการบางรายประสบภาวะขาดทุน เพราะผลผลิตสินค้าออกมาแล้วจำหน่ายไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้า ซึ่งเมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นมาก ผู้บริโภคอาจจะไม่บริโภคสินค้านั้น ความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยี ทำให้ผู้ผลิตบางรายสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีขึ้นและมีราคาถูกลง ทำให้ผู้ผลิตอื่นๆ ซึ่งผลิตสินค้าชนิดเดียวกันแต่

มีคุณภาพต่ำกว่าหรือราคาแพงกว่า ประสบกับปัญหาในการจำหน่ายสินค้านั้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าขายไม่ได้ เป็นต้น

- ความเสี่ยงที่คงที่ (Static Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจ เช่นภัยธรรมชาติต่างๆ ความไม่ซื่อสัตย์ของพนักงาน อาจเป็นความเสี่ยงที่แท้จริง (Pure Risk) หรือความเสี่ยงที่มุ่งถึงกำไร (Speculative Risk) ความเสี่ยงคงที่ (Static Risk) และ ความเสี่ยงที่ผันแปรได้ (Dynamic Risk) ในปัจจุบันมีบางกรณีที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ เช่น ความเสี่ยงผันแปร (Dynamic Risk) อาจไปเพิ่มความเสี่ยงคงที่ (Static Risk) ได้เช่น มลภาวะของสภาวะแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้นจากการเจริญเติบโตของระบบอุตสาหกรรมอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงคงที่ (Static Risk) อันได้แก่ภัยธรรมชาติต่างๆ

3. ความเสี่ยงที่วัดได้และความเสี่ยงที่วัดไม่ได้

- ความเสี่ยงที่วัดได้ (Objective Risk) เป็นความเสี่ยงที่สามารถใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์หรือสถิติเข้าไปวัดออกมาเป็นตัวเลขได้ เช่น ในเรื่องการลงทุนเราสามารถใช่วิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติวัดเป็นตัวเลขแสดงความเสี่ยงจากการลงทุนที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น ใช้จ่ายส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

- ความเสี่ยงที่วัดไม่ได้ (Subjective Risk) เป็นความเสี่ยงที่ขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี ไม่

สามารถที่จะนำวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือสถิติไปวัดออกมาเป็นตัวเลขได้ ดังนั้นการเรียนรู้จากเหตุการณ์และประสบการณ์จะทำให้ความเสี่ยงภัยประเภทนี้เปลี่ยนแปลงไป ไม่สามารถวัดเป็นค่าสถิติที่แน่นอน แต่สิ่งที่สามารถทำได้คือการประเมินคร่าวๆว่า ความเสี่ยงภัยมากหรือน้อยเพียงใดที่จะทำให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น เช่น ในกรณีที่เป็นบุคคลที่พิจารณาจากเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา พฤติกรรมการสูบบุหรี่ เป็นต้น ถ้าเป็นกรณีขององค์กรพิจารณาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geographic) ว่าอยู่ในพื้นที่ใด มีสถานะเศรษฐกิจอย่างไรคือดูปัจจัยโดยรวมเป็นหลัก

- ความเสี่ยงภัยประเภทต่างๆที่แบ่งไว้ในทางทฤษฎีข้างต้น ที่อาจจะเกิดขึ้นได้และก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยต่อหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลต้องประสบ

ภัย (Perils) หมายถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหาย โดยทั่วไปเราสามารถที่จะจำแนกสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายออกได้ 3 ประเภทคือ

1. ความเสียหายจากธรรมชาติ (Natural Perils) เป็นเหตุซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถที่มนุษย์จะควบคุมได้ เช่น ไฟไหม้ป่า ลม พายุ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ฯลฯ

2. ความเสียหายจากบุคคล (Human Perils หรือ Man-Made Perils) เป็นการกระทำของมนุษย์ เช่น การลอบวางเพลิง การโจรกรรม การฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย การจราจร การประมาทเดินเล่อ การทุจริต การยกยอกทรัพย์สินหรือเงินสดของนายจ้าง ฯลฯ

3. สาเหตุความเสียหายจากเศรษฐกิจ

(Economic Perils or Business Perils) เกิดจากสภาพเศรษฐกิจ หรือสภาพธุรกิจของสังคม เช่น สภาพเงินเฟ้อ สภาพเงินฝืด การเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภค ความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ผู้ผลิตสินค้าสามารถผลิตสินค้าที่มีขีดความสามารถหรือประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่กลับมีราคาที่ถูกลง ทำให้ผู้ผลิตสินค้ารุ่นเก่าที่มีประสิทธิภาพน้อยหรือทำงานได้ช้าและมีราคาแพงประสบกับการขายสินค้าของตนไม่ออกและต้องเลิกกิจการไปในที่สุด เป็นต้น ภัยประเภทต่างๆข้างต้นโดยทั่วไปแล้วมีโอกาสเกิดขึ้นมากบ้างน้อยบ้างแต่เมื่อภัยเกิดขึ้นความเสียหาย ความรุนแรง และความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นนั้นมากน้อยเพียงใดยังขึ้นอยู่กับสถานะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหาย โดยมีมาให้คำนึงและแบ่งประเภทของสถานะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายไว้ดังนี้

สถานะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหาย (Hazard) สถานะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหาย หมายถึง สถานะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเพิ่มโอกาสที่จะเกิดความเสียหายขึ้นได้ โดยจำแนกสถานะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายได้ 3 ประเภทคือ

1. สถานะทางด้านกายภาพ (Physical Hazard) เป็นสภาพทางด้านกายภาพของทรัพย์สินหรือวัตถุที่เพิ่มโอกาสให้เกิดความเสียหายจากเหตุต่างๆเช่น

- ประเภทของสิ่งปลูกสร้าง เช่น บ้านที่สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง มีโอกาสที่จะถูกไฟไหม้ได้ง่ายกว่าบ้านที่สร้างด้วยคอนกรีต

- ที่ตั้งของทรัพย์สิน เช่น บ้านไม้ที่อยู่

ในบริเวณที่แออัดคับแคบ รวดับเพลิงไม่สามารถ

จะเข้าถึงได้ ย่อมมีโอกาสดูไฟฟ้าไหม้ได้ง่ายกว่าบ้านไม้ที่สร้างอย่างโคดเดียวกลางทุ่งนาเพียงหลังเดียว หรือห้องในอาคารชุดที่อยู่ชั้นสูงๆย่อมมีโอกาสดูไฟฟ้าไหม้เสียหายได้มากกว่าห้องในอาคารชุดที่อยู่ชั้นล่างๆซึ่งแรงน้ำจากหัวฉีดของระดับเพลิงสามารถจะฉีดขึ้นไปถึง

- การใช้สถานที่ เช่น การใช้อาคารเป็นสถานที่เก็บวัตถุระเบิด วัตถุไวไฟต่างๆเช่น น้ำมันทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน แก๊ส ย่อมมีโอกาที่จะเกิดการระเบิดลุกไหม้ได้ง่ายกว่าอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือเป็นสำนักงานธรรมดา

- สุขภาพของคน เช่น บุคคลที่สูบบุหรี่เป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ย่อมมีโอกาสป่วยเป็นโรคมะเร็งในปอด วัณโรค โรคหัวใจ หรือโรคความดันโลหิตสูงได้มากกว่าบุคคลที่ไม่สูบบุหรี่ และรักษาสุขภาพของตนเองให้ดียิ่งอยู่เสมอ

- อาชีพของคน เช่น พนักงานส่งเอกสารนอกสถานที่ คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม กรรมกรก่อสร้าง มีโอกาสที่จะประสบอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ พิการ ทุพพลภาพหรือเสียชีวิตได้มากกว่าบุคคลที่ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร หรือพนักงานที่อยู่ในสำนักงาน

2. สภาวะทางด้านศีลธรรม (Moral Hazard) เป็นสภาวะที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายโดยศีลธรรม อันเนื่องมาจากความไม่สุจริตใจก่อให้เกิดความเสียหายกับชีวิตและทรัพย์สินโดยเจตนา อันเป็นการเพิ่มโอกาสให้เกิดความเสียหายขึ้นมากกว่าปกติ เช่น การโจรกรรมทรัพย์สิน และเจ้าของธุรกิจบางแห่งที่มีประกันภัยอัคคีภัยไว้ อาจจะวางเพลิงทรัพย์สินของตนที่เอาประกันภัยไว้โดยเจตนา เพื่อหวังเอาเงินค่าสินไหมทดแทน (เงิน

ประกัน) จากบริษัทประกันภัยและเจ้าของรถยนต์ที่มีประกันภัยรถยนต์ไว้ เมื่อเกิดอุบัติเหตุ เช่น ถูกรถบรรทุกชนทำรถยนต์ของตนที่เอาประกันภัยไว้เขาอาจจะตกลงรับเงินค่าเสียหายจากคู่กรณี แล้วมาเรียกร้องกับบริษัทประกันภัยอีกครั้งหนึ่งว่ารถยนต์ของตนถูกชนทำโดยไม่สามารถหาคู่กรณีได้

3. สภาวะทางด้านจิตสำนึกในการป้องกันภัย (Moral Hazard) เป็นสภาพที่มีมักจะเกิดขึ้นกับบุคคลบางคนที่ได้เอาประกันภัยทรัพย์สินของตนไว้แล้วประมาทเลินเล่อ ไม่เอาใจใส่ป้องกันอุบัติเหตุหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินนั้นโดยถือว่าตนเองได้เอาประกันภัยไว้แล้ว หากมีความเสียหายอะไรเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ บริษัทประกันภัยมีหน้าที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้ มิได้เกิดขึ้นด้วยเจตนาของผู้เอาประกันภัย แต่เกิดจากการขาดความระมัดระวังในการป้องกันภัยตามสมควร เช่น การที่เจ้าของรถยนต์ที่มีประกันภัยรถยนต์ไว้แล้ว ขับรถด้วยความคะนองโดยไม่สนใจว่าอาจจะเกิดความเสียหายต่อรถยนต์ของตน หรือไปทำความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลภายนอก หรือไปชนคนอื่นบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้เพราะเข้าใจว่าเมื่อได้ทำประกันภัยไว้แล้วบริษัทประกันภัยจะชดเชยค่าเสียหายนั้นทุกกรณี ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ดังนั้นจากประเภทของความเสี่ยงภัยและภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ดังได้กล่าวมาแล้วจึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการจัดการกับความเสี่ยงภัยเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายน้อยที่สุด โดยมีขั้นตอน

ในการจัดการกับความเสี่ยง ดังนี้

การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) มีขั้นตอนในการจัดการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภัยที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย (Identify and analyze risk which may lead to accidental losses)
2. การประเมินมูลค่าความสูญเสีย (Evaluate risk) โดยการพิจารณาความถี่ที่จะเกิดความสูญเสียและความรุนแรง (Severity) ที่จะเกิดขึ้น
3. การคัดเลือกวิธีการจัดการกับความเสียหาย (Select risk management technique)
4. การปฏิบัติตามแผนหรือวิธีการที่ได้เลือกไว้ (Implement the chosen technique)
5. การตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงวิธีการให้เหมาะสมกับภัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Monitor the results and modify the chosen techniques to adapt to changes in loss exposures or to tolerable changes in the level of losses)

จากขั้นตอนต่างๆ ข้างต้นเวลานำไปใช้ใน แต่ละขั้นตอนก็อาจปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับองค์กรแต่ก็ยังคงใช้หลักการโดยรวมเหมือนกัน บางหน่วยงานอาจกำหนดขั้นตอนแรกคือการกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานขึ้นมา ก่อนโดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อให้วัตถุประสงค์โดยภาพรวมบรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการระบุความเสี่ยงเพื่อค้นหาว่าความเสี่ยงใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร อาจแยกออกเป็นความเสี่ยงแต่ละด้าน เช่น ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) เป็นต้น ขั้นตอนที่สามเป็นขั้น

ตอนของการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย การวิเคราะห์โดยวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร โดยอาจแยกเป็นประเด็น เช่น ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบหรือปัญหาที่คาดว่าจะเกิดตามมา ในแต่ละด้าน เช่น ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคคล ด้านทรัพย์สิน ด้านภาพลักษณ์ เป็นต้น ขั้นตอนถัดไปเป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยง อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีประกอบกัน และขั้นตอนสุดท้ายคือการติดตามผลและการรายงานผลการจัดการความเสี่ยง

วิธีการจัดการความเสี่ยง ของบุคคล หรือธุรกิจโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น

1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) สามารถทำได้โดยการพยายามหลีกเลี่ยงงานหรือสาเหตุที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เช่น คนที่กลัวเสียชีวิตเพราะเครื่องบินตก ก็ตัดสินใจไม่นั่งเครื่องบินเลย หรือเราอาจจะหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุจากรถสองแถวได้โดยการเปลี่ยนไปขึ้นรถประจำทางหรือรถแท็กซี่แทน

2. การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยลดจำนวนครั้ง (Frequency) หรือลดความรุนแรง (Severity) ซึ่งโดยทั่วไปจะกระทำได้ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- การป้องกันการเกิดความเสียหาย (Loss Prevention) มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น การป้องกันเช่นนี้ จะกระทำก่อนที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น เช่น การติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณโรงงาน การตรวจสอบสภาพรถยนต์ให้อยู่ในสภาพปลอดภัยอยู่เสมอ การขับรถตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด

- การควบคุมความเสียหาย (Loss

Control) มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น การควบคุมความเสียหายนี้จะกระทำในขณะที่หรือภายหลังจากที่มีความเสียหายเกิดขึ้น เช่น การที่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงทำการดับเพลิงที่เกิดขึ้นอย่างทันทั่วทั้งที่ การติดตั้งเครื่องพ่นน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Automatic Sprinkler System)

- การแยกทรัพย์สิน (Separation) เช่น การตั้งโรงงานและโกดังไว้คนละสถานที่ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่หนึ่งที่ใด โอกาสที่เพลิงนั้นจะลามไปอีกที่หนึ่ง จะเป็นไปได้ยาก ทำให้ลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

3. การรับเสี่ยงภัยไว้เอง (Risk Retention) คือ การรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากภัยไว้เอง ในบางกรณีเราอาจแบกรับความเสี่ยงไว้เอง โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และอาจจะรับไว้ทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้ภัยบางอย่างอาจเล็กน้อยจนไม่จำเป็นต้องหาวิธีการจัดการกับความเสี่ยงภัย เช่น ปากกา ดินสอ ซึ่งมีราคาไม่แพงเจ้าของก็ไม่สนใจว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเสี่ยงต่อการแตกหัก หรือถูกหยิบฉวยไป การที่ผู้เอาประกันภัยเอาประกันภัยรถยนต์แบบมีความรับผิดชอบความเสียหายส่วนแรกไม่เกิน 1,000 บาท สำหรับความเสียหายแต่ละครั้ง ก็ถือว่า ความรับผิดชอบความเสียหายส่วนแรก (Deductible) นี่เป็นการรับภาระเสี่ยงภัยไว้เองบางส่วนเช่นกัน หรือการที่เรารับความเสี่ยงภัยที่อาจจะเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บโดยการรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลไว้เอง

4. การโอนความเสี่ยงภัย (Risk Transfer) เป็นวิธีการจัดการความเสี่ยงภัยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดวิธีหนึ่ง ด้วยการโอนความเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายทางการเงิน และความรับผิดชอบต่างๆ

ไปให้บุคคลอื่นรับภาระแทนซึ่งกระทำได้ 2 วิธี คือ

- การโอนความเสี่ยงภัยไปให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่การประกันภัย (Non-Insurance Transfer) หมายถึง การโอนความเสี่ยงภัยไปให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่บริษัทประกันภัยโดยสัญญา ซึ่งในสัญญาบางประเภทคู่สัญญาได้รับโอนความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติตามสัญญานั้นไปด้วย เช่น การจ้างบริษัทอื่นทำความสะอาดภายนอกอาคารสูงๆ ซึ่งอาจเรียกว่าอยู่ในรูปของสัญญาต่างตอบแทน (Indemnity Agreement) และยังมีกรณีการโอนความเสี่ยงภัยที่เรียกว่า Hedging ซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนความเสี่ยงภัยแบบเก็งกำไร (Speculative Risk) โดยเป็นกระบวนการทางธุรกิจโดยโอนความเสี่ยงภัยที่เกิดจากการขึ้นลงของราคาวัตถุดิบสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่องค์กรต้องใช้เพื่อการดำเนินธุรกิจ ไปให้บุคคลที่สามที่เรียกว่า ผู้เก็งกำไร (Speculator) หรือ hedger เป็นผู้ดำเนินการแทน

- การโอนความเสี่ยงภัยในรูปของการประกันภัย (Insurance Transfer) โดยวิธีนี้บุคคลที่มีความเสี่ยงภัยประเภทต่างๆจะโอนความเสี่ยงภัยและความเสียหายทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น ไปให้บริษัทประกันภัยในรูปของการเอาประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ในรูปของสัญญาประกันภัย ซึ่งบริษัทประกันภัยสัญญาว่าจะชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัยสำหรับความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยนั้น เรื่องของความเสี่ยงหรือความเสียหายเป็นเรื่องที่ต้องเผชิญอย่างแน่นอนและมีความสำคัญตั้งแต่ในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งยังมีความแตกต่างกันในประเภทของความเสี่ยงภัยและ

ระดับของความเสี่ยงภัย ดังนั้นการที่เรารู้เท่าทัน และเข้าใจความเสี่ยงภัยที่อาจจะเกิดขึ้น และรู้วิธีการในการจัดการรวมทั้งให้ความสำคัญกับความ

เสี่ยงภัยเหล่านั้นย่อมทำให้เราสามารถที่จะรับมือกับภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

บรรณานุกรม

คณะอนุกรรมการคั่นคว้าและวิชาการ. (2530). **คู่มือวิชาการประกันภัย**. สมาคมประกันวินาศภัย.
คู่มือการบริหารความเสี่ยง. (2547). การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย .
นฤมล สอาดโนม. (2548,สิงหาคม). **การบริหารความเสี่ยง**. เอกสารสรุปการบรรยาย.
Jame s.Trieschman,Sandra G.Gustarson and Robert E.Hoyt.(2001). **Risk Management and Insurance**. (11 th edition) : South-Western College Publishing.